

Ben Lopez

DE ONDERHANDELAAR

Mijn leven als gijzelingsexpert:
ik moet slimmer zijn dan de kidnappers

Het pakketje

‘Ik heb het geld.’

‘Mooi.’

‘Ik heb het hier tot op de laatste cent.’

De stem aan de andere kant van de lijn klonk gespannen. ‘Verdeel het geld in tweeën. Stop de ene helft in een zwarte vuilniszak en de andere helft in een identieke zak.’

‘Oké.’

‘Geen valse of gemarkeerde biljetten.’

‘Ik verzeker je dat het geld niet gemarkeerd is,’ zei de contactpersoon.

‘En ik wil dat je een prepaid mobieltje koopt.’ De ontvoerder riep zijn instructies in snelle salvo’s, om ervoor te zorgen dat het telefoontje geen seconde langer duurde dan nodig was.

‘Oké,’ zei de contactpersoon.

‘Het pakketje heeft een chauffeur. Hij heet Henrique. Ik wil dat je hem het geld laat afleveren. Geef hem het mobieltje en wacht tot ik bel. En flik me geen kunstje, of ik mol het pakketje.’

‘Dat beloof...’

Klik.

De contactpersoon, Luis Feola, hapte naar adem alsof hij lang onder water was geweest. Hij starde wezenloos naar het schermje van zijn BlackBerry Bold. De man aan de andere kant van de lijn was slechts bekend onder de naam ‘Zeze’. Hij was een professioneel ontvoerder wiens gangsterbende Luis’ broer, Diego, zeven dagen eerder had ontvoerd door hem onder bedreiging van een vuurwapen uit zijn zilveren BMW E90 te sleuren toen hij van zijn werk kwam. Zeze was

niet gek. Hij speelde het ontvoeringsspel al wat langer dan vandaag. Maar hij was onbeschaafd en hebzuchtig. En er was iets met Zeze's eisen wat gewoon niet leek te kloppen.

Luis sloeg zijn ogen op en zijn blik kruiste de mijne. Ik zette mijn koptelefoon af en zei: 'We zitten nu in het eindspel. Maar dit is heel belangrijk. De volgende keer dat hij belt moet je op dat punt volkomen duidelijk en onvermurwbaar zijn.'

Luis knikte en sloeg zijn ogen neer. In een vorig leven was hij wielerkampioen geweest, al zou je dat niet zeggen als je hem zag. De Luis van nu had een gezicht met een dubbele kin, een bleke gelaatskleur, een gezet lichaam en een buik die een zittende levensstijl met te veel caipirinha's en tapasmaaltijden verried. Luis was een andere weg ingeslagen toen hij begin dertig was en was samen met zijn broer in zaken gegaan. Ze runden een scheepstransportbedrijf dat luxegoederen naar Europa exporteerde. Luis deed de dagelijkse werkzaamheden, jongere broer Diego regelde de opdrachten en leidde de verscheping in goede banen. Nu moest Luis de rol van contactpersoon spelen bij een poging zijn kleine broertje vrij te krijgen.

Ze zeggen dat de twee gevaarlijkste momenten van een ontvoering de kidnapping zelf en de uitwisseling van het losgeld en de gijzelaar zijn. Ik heb geen pistool en ik kan de toekomst niet voorspellen, dus als er iemand ontvoerd wordt, kan ik daar niet veel aan doen. Maar ik ben heel goed in het regelen van de uitwisseling. Dat was de reden dat de familie Feola mijn hulp had ingeroepen.

'Wanneer belt hij?'

'Al snel,' zei ik. 'Binnen een paar uur.' Ik liep naar de deur van de vergaderkamer. 'Blijf bij de telefoon. Ik ga de familie inlichten. Kom me halen als hij belt.'

We voerden de onderhandelingen vanuit het kantoor van de broers in de westelijke wijk Campo Grande, op een uur rijden van het strand van Copacabana en het beroemde nachtleven van Rio de Janeiro. Niet dat ik daar iets van had gezien. Campo Grande had een aantal moderne kantoorgebouwen, een Onze-Lieve-Vrouwekerk en uitzicht over de surfstranden van Barra da Tijuca. Het was geen bruisend gebied, maar ik was er ook niet als toerist.

Brazilië kent het op twee na hoogste aantal ontvoeringen per jaar ter wereld. Rio de Janeiro en Sao Paulo spannen de kroon. De afgelopen jaren heeft er een duidelijke verschuiving plaatsgevonden: de bendes hebben het niet meer voorzien op de zichtbaar rijken, maar op de middenklasse, met losgeldeisen die verlaagd zijn zodat ze snel aan geld kunnen komen. In 2005 ontstond een nieuwe trend: de familie van voetballers ontvoeren.

‘Waar ga je heen?’ vroeg Luis toen ik mijn jas pakte.

‘Naar het huis van de familie,’ zei ik. ‘Ik moet het comité inlichten.’

Diego Feola woonde in een vorstelijke villa in een wijk op zowat een kilometer van het strand van Copacabana, een wijk waar rijkdom zich met een groot hekwerk heeft afgescheiden van de extreme armoede die hem aan alle kanten omringt. In dit geval de sloppenwijken en favela’s waar het op de hellingen van Rio van wemelde, waar de drugsbendes in een voortdurende strijd met de politie verwickeld waren. In een land als Brazilië, waar het verschil tussen rijk en arm een gapende kloof is, zijn er tientallen van zulke afgesloten wijken.

Ik reed in mijn gehuurde Chevrolet Corsa rechtstreeks naar het huis. Er was weinig verkeer; de rit duurde iets meer dan een halfuur. Terwijl ik met mijn legitimatiebewijs zwaaide naar de bewaker die bij het bronzen hek stond, stuurde ik de Chevrolet over het zachte asfalt dat werd geflankeerd door prachtig verzorgde gazons en parkeerde aan de voorkant van het huis van de Feola’s. Ik werd bij de deur begroet door een dienstmeisje. Ze leidde me door de hal met marmeren vloer naar de woonkamer, waar ik Diego’s vrouw, Lara, en zijn vader, Humberto, aantrof.

Lara was een klassieke schoonheid. Ze had lang donker haar, een zandloperfiguur verpakt in een zwarte kniehoge jurk met een diep uitgesneden hals, en verleidelijke groene ogen. Ik had de familie voor Diego’s ontvoering nooit eerder ontmoet, maar ik vermoedde dat Humberto er een maand eerder een stuk gezonder had uitgezien. Hij was broodmager en bleek, alsof de kleur uit zijn gezicht naar zijn voeten was getrokken. Hij zat rechtop op de rand van de bank en was afwisselend in zijn handen aan het wrijven of ze door zijn spinnenwebkleurige haar aan het halen. Lara liep op en neer en sleet de vloer zowat

uit. Het geklik van haar hoge hakken echode door de gewitte kamer.

‘Het is bijna tijd,’ zei ik terwijl ik hun blik zocht en hun lichaamstaal bestudeerde. Ze waren allebei bezorgd. Heel bezorgd. Maar beiden deden hun best het niet te laten merken.

‘Hoeveel?’ vroeg Humberto.

‘Een half miljoen.’

‘Dat is veel geld,’ mopperde hij. Een half miljoen real kwam overeen met iets minder dan 400.000 dollar.

‘Maar veel minder dan het had kunnen zijn,’ zei Lara. Ze schonk me een vermoeide, lusteloze glimlach, zoals ik die al zo vaak had gezien op de gezichten van familieleden van gijzelaars.

‘Je doet geweldig werk,’ zei ze.

‘We zijn er nog niet. Er is een probleem met de chauffeur.’

Lara greep naar een pakje Marlboro’s dat op de salontafel lag. ‘Wat voor probleem?’ vroeg Humberto.

‘De ontvoerders eisen dat de chauffeur van Diego het losgeld aflevert. Ene Henrique?’ Ik keek met gefronste wenkbrauwen naar Lara. Ze leek afgeleid. ‘Ik moet zeker weten of we die man kunnen vertrouwen.’

‘Wat als we weigeren en zeggen dat iemand anders het geld zal overhandigen?’ vroeg Humberto terwijl hij van mij naar Lara en weer terug keek.

Ik schudde mijn hoofd. ‘Werkt niet. Dan zien de ontvoerders hem misschien als een nieuw doelwit.’

‘Laat Henrique het dan doen.’

‘Hoe goed ken je die man eigenlijk?’ vroeg ik aan Lara.

Ze haalde haar schouders op en stak een sigaret op. ‘Hij is een chauffeur. Wat kan ik er verder over zeggen?’

‘Je kunt me een reden geven om hem al dan niet te vertrouwen,’ zei ik.

Lara nam een lange trek van haar sigaret en blies de rook naar het plafond. De decoratieve ventilator hakte de rook in stukken. ‘Ik was in Porto Alegre toen ik hoorde dat mijn man ontvoerd was. Het was Henrique die belde om het me te vertellen. Hij zei me het volgende vliegtuig te nemen. Nog diezelfde dag kwam hij me persoonlijk opha-

len en bracht me hierheen.’ Ze wendde haar blik af en voegde eraan toe: ‘Ik vertrouw hem.’

‘Bel hem,’ zei ik terwijl ik Humberto en Lara de rug toekeerde en aanstalten maakte om terug te keren naar Campo Grande. Ik had al meer dan vierentwintig uur niet geslapen. Mijn bed in het Hilton Hotel had nog nooit zo uitnodigend geleden. Maar ik moest gefocust blijven. Ik moest aantekeningen met instructies maken voor wat ik hoopte dat het laatste gesprek tussen Zeze en Luis zou worden. De klok tikte.

Twee uur later had Humberto het geld gesorteerd en het over de vuilniszakken verdeeld. Ik was op het bedrijfskantoor mijn zesde dubbele espresso van de dag aan het drinken toen Zeze weer belde. Luis nam op. Ik zette mijn koptelefoon op en luisterde mee terwijl hij aan de hand van mijn instructielijstje het gesprek voerde.

‘Ik wil graag met Diego praten,’ zei Luis.

‘Nee!’ snauwde Zeze. Op de achtergrond keften en blaften honden. Ik kon twee vrouwenstemmen horen die elkaar overschreeuwden. ‘Stel je vragen aan mij. Je moet me vertrouwen.’

‘Luister, Zeze. Ik ga je een hoop geld geven. Ik moet met mijn broer praten.’

‘Interesseert me niet.’

Luis knarsetandde en sloot zijn ogen. Zweet sijpelde van zijn voorhoofd en druppelde in zijn ogen. ‘Zeze, alsjeblieft. Ik moet Diego spreken. Ik wil betalen, maar voordat we zakendoen moet ik zeker weten dat het goed met hem gaat.’

Zeze deed er het zwijgen toe. Ik spoorde Luis aan te blijven aandringen. In ontvoeringszaken communiceert de zogeheten responsconsultant, vakjargon voor de onderhandelaar, zelden rechtstreeks met de ontvoerder. Die taak wordt meestal overgelaten aan een familielid of een vertrouwde medewerker. In dit geval had Zeze geëist dat Luis de gene zou zijn die de telefoongesprekken met hem voerde. Luis had het ondanks de enorme druk goed gedaan, maar soms had hij de neiging om tijdens het gesprek te onderdanig te zijn. Hij moest nu meer dan ooit sterk blijven.

‘Wij zijn er klaar voor,’ zei Luis terwijl zijn blik heen en weer schoot

tussen mij en de aantekeningen die voor hem lagen. ‘We hebben het geld, we hebben het in de vuilniszakken gedaan, zoals je gevraagd hebt. Dit is een teken van goede trouw van onze kant. Laat me nu de stem van mijn broer horen.’

We hoorden honden keffen en boze vrouwen klagen, maar van Zeze was niet eens een oppervlakkige ademhaling te horen. Ten slotte zei hij: ‘Wacht tot we weer bellen. Dan kun je met hem praten. Maar waag het niet om de politie erbij te halen.’

Zeze verbrak de verbinding.

Om vijf over half vijf ’s middags was ik terug in het huis van de Feola’s en nam het plan voor de aflevering van het losgeld door met Humberto en Lara en een vriend van de familie die Jorge heette. Een van de eerste dingen die ik doe bij een ontvoeringszaak is een ‘comité’ vormen, dat bestaat uit een zo klein mogelijk oneven aantal familieleden van de gijzelaar. Dit comité komt bijeen om de opties die op tafel liggen te bespreken en stemt over de manier waarop de zaak behandeld moet worden, over hoeveel losgeld er op welk moment geboden moet worden enzovoort. Het comité moet klein zijn, om het aantal ego’s dat ik moet strelen, het aantal zenuwpezen dat ik moet kalmeren en het aantal mensen dat ik een trap onder hun kont moet geven tot een minimum beperkt te houden. Ik wil een oneven aantal zodat er voor besluiten altijd een meerderheid is en we niet in een impasse kunnen raken. In dit geval waren Humberto en Jorge de twee andere leden van het comité.

Mijn iPhone zoemde. Het was Luis. Ik nam op. Hij was in extase over iets. Hij was gebeld door iemand met een onbekend nummer en toen hij opnam herkende hij meteen de stem van Diego. Het telefoontje, zei Luis, duurde twintig seconden. Diego zei dat het goed met hem ging en volgens Luis leek hij heel opgewekt. Dat was een goed teken. De eindstreep was in zicht.

Maar toch had ik het gevoel dat er iets niet in de haak was.

Lara drukte een zoveelste sigaret in de asbak uit alsof ze morsetekens gaf en zei tegen me: ‘Kan ik je even spreken?’

‘Natuurlijk.’

Ze keek me aan met een blik die zei: onder vier ogen.

Ik keek op mijn horloge. Het was kwart over vijf. Zeze had gezegd dat hij om half zeven weer zou bellen met instructies voor de overhandiging van het losgeld. Ik voelde de seconden wegtikken terwijl ik Lara volgde naar de keuken en naar buiten door de achterdeur, een tuin in die in een kleiner land makkelijk voor een nationaal park kon doorgaan.

Rio de Janeiro is het koudst in augustus. Kustwinden beuken dan op de stad in, waardoor de temperatuur onder de twintig graden daalt. Om het nog erger te maken stuurt Antarctica voortdurend golven van grijze wolken en kille regen over de stad, waardoor in de omliggende berggebieden vaak fatale modderstromen ontstaan. Ik stapte naar buiten en voelde de koude, natte lucht op mijn huid prikken.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg ik.

Lara bracht opnieuw een Marlboro naar haar mond. ‘Ik moet je iets vertellen.’ Haar ademhaling was oppervlakkig en onregelmatig. Wat het ook was dat ze geheim had gehouden, ik kon zien dat het vanbinnen aan haar vrat.

‘Ga door,’ zei ik.

‘Niemand anders mag dit weten.’

‘Vertel maar.’

‘Het gaat over Henrique.’

‘Wat is er met hem?’ vroeg ik terwijl ik een tintelend gevoel over mijn rechterduim en -wijsvinger voelde gaan.

‘Mijn tweede huwelijk was een ramp. Hij heette Carlito. Hij was lijfwacht van een hoge politicus. Die politicus was corrupt en dat gold ook voor de mannen die voor hem werkten.’ Ze slaakte een diepe zucht. ‘Inclusief Carlito.’

‘En je denkt dat je ex-man hier op de een of andere manier bij betrokken is?’

‘Ik weet het niet. Misschien. Hij was vroeger ook bij de politie.’

‘Henrique?’

Lara knikte. ‘De lijfwachten en de politie gingen vroeger altijd samen iets drinken. Ze zeggen dat de politie meer mensen kidnapte dan ontvoerders.’

Ik zweeg even terwijl ik deze nieuwe informatie liet bezinken. Ik

had geen reden om te twijfelen aan Lara's argwaan jegens haar ex-man. In veel Latijns-Amerikaanse landen is corruptie eerder regel dan uitzondering, en de politie is vaak verantwoordelijk voor of medeplichtig aan veel of misschien wel de meeste ontvoeringen. Dat is de belangrijkste reden waarom veel families in bijvoorbeeld Mexico of Colombia niet de politie bellen als ze horen dat een familielid ontvoerd is.

'We moeten het aan de rest van het comité vertellen,' zei ik.

Dat vond Lara maar niets, maar ze zweeg en volgde me naar de woonkamer, waar ze op mijn verzoek aan zowel Humberto als Jorge de geheime achtergrond van haar tweede echtgenoot onthulde. Humberto nam het goed op. Wat hem betreft lieten ze het verleden rusten. Waar hij zich, net als wij allemaal, zorgen over maakte was hoe dit van invloed zou zijn op de overhandiging van het losgeld.

Zeze's eis dat Henrique de chauffeur moest zijn, had me verbaasd. Hoe wist Zeze überhaupt wie Henrique was? De eis was hoogst ongebruikelijk, maar het strookte met wat Lara zojuist over haar ex had verteld.

Ik zei: 'Ik durf er heel wat om te verwedden dat dit een *inside job* is. Henrique zou er de ideale man voor zijn. Diego is zijn baas. Hij kent Diego's werktijden, weet waar hij gaat en staat en kent de zwakke plekken in zijn beveiliging.'

'En,' voegde Humberto eraan toe, 'hij was vrij op de dag dat Diego ontvoerd werd.'

'Wat handig.' Ik wendde me tot Lara. Ze had iets heel boeiends op haar nagels gevonden en bekeek ze nauwkeurig. 'Heb je nog contact met je ex-man?'

Lara lachte zachtjes en zei: 'Het was een slecht huwelijk en een nog slechtere scheiding. We hebben elkaar al vier jaar niet gesproken.'

'Maar hij woont nog steeds in Rio?'

'Voor zover ik weet wel.'

'Dan is het duidelijk. We kunnen het losgeld absoluut niet door Henrique laten overhandigen. Als we dat wel doen, is de kans groot dat hij zal zeggen dat hij is overvallen en het losgeld is kwijtgeraakt, en dan moeten we twee keer betalen. Dat is een klassieke oplichtingstruc.

Nee, Henrique komt absoluut niet in aanmerking. Iemand anders moet het doen.’

Het probleem was dat Zeze specifiek om Henrique had gevraagd. We hadden een manier nodig om hem voor het lapje te houden. Er flitste een idee door mijn hoofd. ‘Hoe ziet die Henrique eruit?’ zei ik.

Lara haalde haar mobieltje uit haar handtas en scrolde door haar foto’s. ‘Hij is groot, ongeveer van jouw lengte. Een lichte huid. Dezelfde blauwe ogen als jij. En dezelfde brede schouders. Kijk zelf maar,’ zei ze wat zachter toen ze met haar duim een foto had gevonden.

‘Wat bedoel je?’

Lara gaf me haar BlackBerry Torch. Ik staarde naar een portret van Henrique die naar de camera lachte. Ze had gelijk. Henrique was zo-wat mijn tweelingbroer.

‘Jezus,’ zei ik.

Ik belde meteen naar Luis.

‘Waar is Henrique?’ vroeg ik. Ik voelde hoe iedereen me aanstaarde.

‘Ik ben op tien minuten rijden van zijn huis.’

‘Luister goed. Zet je auto aan de kant van de weg en bel hem. Zeg dat je vastzit in het verkeer. Zeg dat iemand anders hem straks komt ophalen. Blijf niet aan de lijn en laat hem geen vragen stellen. Ik wil niet dat hij argwaan krijgt. Begrepen?’

‘Wat is er aan de hand, Ben?’

‘Henrique werkt samen met de ontvoerders. We moeten hem hier koste wat kost buiten houden.’

‘Maar Zeze denkt dat hij het losgeld zal overhandigen.’

‘Weet ik.’

Ik beëindigde het gesprek en haastte me terug naar de woonkamer, met Lara in mijn kielzog. Humberto tikte zenuwachtig met zijn voeten op de grond. Van hen drieën leek Jorge de kalmste en degene met de meeste controle. Ik maakte een notitie dat ik onder vier ogen met Humberto over zijn bezorgdheid moest praten. Hij slikte het hartmedicijn Zonor, een licht geneesmiddel dat hij één keer per dag innam. Ontvoeringen behoren tot de meest stressvolle ervaringen die iemand kan meemaken – en misschien geldt dat nog wel meer voor de familieleden dan voor de gijzelaar zelf.